

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KUVENDI

L I G J

Nr.9693, datë 19.3.2007
PËR FONDIN KULLOSOR

Në mbështetje të neneve 78 dhe 83 pika 1 të Kushtetutës, me propozimin e Këshillit të Ministrave,

K U V E N D I I REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

V E N D O S I:

K R E U I

DISPOZITA TË PËRGJITHSHME

Neni 1

Qëllimi i ligjit

Qëllimi i këtij ligji është të sigurojë trajtimin bashkëkohor të kullotave dhe livadheve, përcaktimin e aftësisë mbajtëse dhe ruajtjen e ekuilibrit ekologjik të fondit kullosor, nëpërmjet unifikimit të kërkesave dhe rregullave, që kanë të bëjnë me marrëdhëniet, detyrat, të drejtat dhe përgjegjësitë e institucioneve shtetërore, qendrore dhe vendore, të organeve të specializuara kërkimore-shkencore, pronarëve privatë dhe të biznesit.

Neni 2

Fusha e zbatimit

1. Dispozitat e këtij ligji zbatohen për të gjitha kullotat e livadhet dhe për sipërfaqet me drurë e shkurre, që përdoren për kullotë, pavarësisht nga lloji dhe format e pronësisë së tyre.
2. Nuk janë objekt i këtij ligji tokat bujqësore, arat, kopshtet frutore, pyjet, edhe pse mund të përdoren për kullotje të bagëtive apo për kositje bari.

Neni 3

Përkufizime

Në këtë ligj, termat e mposhtëm kanë këto kuptime:

1. "Kullotë" është sipërfaqe toke, më e madhe se 0,5 ha, me bimësi barishtore natyrore të dendur, në formë të qëndrueshme ose me bimësi tjetër, që plotëson kërkesat për kullotje, së bashku me infrastrukturën përkatëse.
2. "Livadh" është sipërfaqe toke, homogjene, e mbuluar me bar, i cili mund të kositet për t'u përdorur për blegtorinë, ose që përdoret për kullotje e që nuk i përket fondit të tokës bujqësore.
3. "Ekonomi kullosore" është territori i ndarë në ngastra e nënngastra, që shërben si element bazë për organizimin, planifikimin dhe monitorimin e objektivave të mbarështimit të kullotës.

4. "Ngastër" e "nënngastër" janë pjesë të sipërfaqes së ekonomisë kullimore, që shërbejnë si njësi bazë për planifikimin e aftësive mbajtëse të saj, për vlerësimin e kullotës dhe mënyrën e trajtimit, në përputhje me objektivat e mbarështimit të kullotës.
5. "Burime kullimore" është tërësia e elementeve natyrore të sipërfaqes së kullotës, të vlerësueshme e të përdorshme për kullotë. Në fondin kullor, si burime natyrore përfshihen toka, uji, bimësia barishtore, bimësia pyjore e jopyjore.
6. "Fond kullor" është sipërfaqja e kullotave dhe e livadheve natyrore, shtetërore, komunale dhe private, infrastrukturën e tyre, sipërfaqet e fondit pyjor me drurë e shkurre, që përdoren si kullota, përfshirë edhe sipërfaqet e zhveshura shkëmbore në brendësi të tyre.
7. "Ekosistem kullor" është kompleksi dinamik jetësor, bimë, kafshë, mikroba dhe mjedisi jo i gjallë, që ndërvepron si njësi funksionale.
8. "Infrastrukturë kullimore" janë zyrat, rrjeti rrugor, lerat, koritat, çezmat, rrethimet e gardhimet, tabelat, shenjat e ndryshme treguese e sinjalizuese, si dhe ngrehinat e tjera, të ngritura në fondin kullor shtetëror, komunal e privat, për vendosjen e fermave gjatë sezonit kullor.
9. "Regjistër i fondit kullor" është regjistri zyrtar, ku regjistrohen, ruhen e përditësohen të dhënat kryesore për çdo njësi të ekonomisë kullimore apo ndryshimet periodike të sipërfaqes, kapacitetit mbajtës, shoqëruar me hartat përkatëse.
10. "Trajtim i kullotave" janë operacionet teknike, që kryhen në kullotat, që kanë si qëllim shtimin e sipërfaqeve të dobishme, rritjen e kapaciteteve mbajtëse dhe vazhdimësinë e rigjenerimit natyror të tyre.
11. "Dëmtim i kullotave dhe i mjedisit kullor" është prishja e elementeve fizike, kimike e strukturore të ekosistemit kullor, që ndikojnë drejtpërdrejt në uljen e prodhimtarisë, pakësimin e shumëllojshmërisë barishtore apo cilësinë e tyre.
12. "Mbarështim kullor" është mënyra e drejtimit dhe e planifikimit, në nivel ekonomie, që siguron përmbushjen e kërkesave për administrimin teknik të kullotave, duke ruajtur integritetin ekologjik, ekonomik e shoqëror për çdo njësi mbarështimi.
13. "Mbrojtje e kullotave" janë veprimtaritë, që parandalojnë degradimin e tokës e të mbulesës bimë, ruajnë dhe përmirësojnë kullotat dhe infrastrukturën e tyre nga ndikimet negative të faktorëve njerëzorë e natyrorë.
14. "Plan mbarështimi" është dokumenti themelor për menaxhimin e kullotave, i cili përmban njësitë e ekonomisë, që shërbejnë për marrjen e të dhënave për tokën, zonalitetin klimatik, faunën, biodiversitetin, mbulesën barishtore etj., si dhe masat që parashikohen për administrimin dhe trajtimin e qëndrueshëm të ekonomisë kullimore, organizimin, planifikimin e punimeve dhe përcaktimin e kapaciteteve kullimore.
15. "Ministria" është ministria përgjegjëse për kullotat e livadhet.
16. "Ministër" është autoriteti përgjegjës për kullotat e livadhet.

KREU II

FONDI KULLOR

Neni 4

Përbërja

1. Fondi dhe burimet kullimore përmbledhin:
  - a) kullotat dhe livadhet;
  - b) sipërfaqet pyjore me drurë e shkurre, që shërbejnë si kullota;

- c) bimësinë barishtore, drurët, shkurret e bimët mjekësore, eterovajore e tanifere, natyrore, që rriten në kullota e livadhe;
  - ç) infrastrukturën e kullotave;
  - d) sipërfaqet shkëmbore apo moçalore në përbërje të kullotave.
2. Fondi kullosor është burim natyror dhe pjesë e pasurisë kombëtare. Ai mbrohet, administrohet dhe përdoret sipas kërkesave të këtij ligji e të akteve nënligjore, të dala në zbatim të tij.

Neni 5

Pronësia

1. Fondi kullosor, sipas pronësisë, ndahet në:
  - a) fond kullosor shtetëror, që përmbledh kullotat dhe livadhet në pronësi publike;
  - b) fond kullosor privat, që përmbledh kullotat dhe livadhet në pronësi private.
2. Në fondin kullosor shtetëror bëjnë pjesë:
  - a) kullotat dhe livadhet në administrim të ministrisë;
  - b) kullotat dhe livadhet në administrim të organeve të qeverisjes vendore dhe atyre kolektive.
3. Pronarët privatë i gëzojnë të drejtat mbi kullotat e livadhet, që kanë në pronësi, në përputhje me dispozitat e këtij ligji.

Neni 6

Klasifikimi

1. Sipas kohës së përdorimit, kullotat, livadhet dhe sipërfaqet me drurë e shkurre ose me bimësi pyjore, që përdoren për kullotje, klasifikohen në kullota verore dhe kullota dimërore.
2. Klasifikimi i tyre bëhet në përputhje me kriteret teknike të miratuara nga ministri.

Neni 7

Inventarizimi

1. Kullotat e livadhet inventarizohen çdo 10 vjet, sipas kriterëve dhe rregullave të përcaktuara në udhëzimin e ministrit.
2. Njësitë e qeverisjes vendore, ato kolektive dhe pronarët privatë të kullotave e livadheve u japin drejtorive rajonale të shërbimit pyjor të dhëna të nevojshme për inventarizimin e kullotave që zotërojnë, në përputhje me kërkesat e udhëzimit të përmendur në pikën 1 të këtij neni.

Neni 8

Regjistrimi

1. Kullotat dhe livadhet shtetërore, së bashku me infrastrukturën e tyre, regjistrohen në zyrën e regjistrimit të pasurive të paluajtshme.
2. Ngarkohen ministria dhe organet përkatëse të qeverisjes vendore që, brenda dy vjetëve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, të përfundojnë regjistrimin e kullotave e të livadheve, që kanë në zotërim, në përputhje me dispozitat e ligjit nr. 8743, datë 22.2.2001 "Për pronat e paluajtshme të shtetit" .

Neni 9

Regjistri i fondit kullosor

1. Kullotat dhe livadhet regjistrohen duke u shënuar në regjistrin zyrtar të fondit kullosor, ku hidhen edhe të dhënat e kërkuara, sipas kritereve e rregullave të miratuara.
2. Rregullat për mbajtjen e regjistrit të fondit kullosor, për regjistrimin, përditësimin dhe ndryshimet e gjendjes së kullotave e livadheve, miratohen nga ministri.
3. Regjistri i fondit kullosor krijon bazën e të dhënave për kullotat e livadhet në shkallë vendi, qarku, rrethi, komune dhe për çdo ekonomi kullosore.
4. Ministria, në bazë të regjistrit të fondit kullosor, përgatit dhe shpall çdo vit të dhënat për kullotat e livadhet.
5. Sipërfaqet me drurë e shkurre dhe me bimësi pyjore, të cilat, në përputhje me objektivat e planit të mbarështimit të pyjeve, përdoren për kullotë, bëjnë pjesë në fondin kullosor, për efekt të mënyrës së përdorimit, por nuk regjistrohen në regjistrin e fondit kullosor si të tilla.

Neni 10

Ndryshimi i destinacionit

1. Heqja e një kullote apo livadhi nga fondi kullosor ose ndryshimi i destinacionit për një sipërfaqe kullote bëhet:
  - a) për sipërfaqe deri në 1 ha, me miratimin e ministrit;
  - b) për sipërfaqe mbi 1 ha, me vendim të Këshillit të Ministrave.
2. Ndryshimi i destinacionit të kullotave dhe livadheve pronë private mund të bëhet në bazë të kërkesës me shkrim të pronarit, ku argumentohet nevoja për një veprim të tillë, sipas kërkesave e procedurave të legjislacionit përkatës.
3. Heqja, shtimi dhe ndryshimi i destinacionit të kullotave dhe livadheve, pas miratimit të organit kompetent, pasqyrohen në regjistrin e fondit kullosor.
4. Rregullat dhe procedurat, që ndiqen për heqjen, shtimin dhe ndryshimin e destinacionit, miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

KREU III

RUAJTJA, TRAJTIMI DHE PËRDORIMI

Neni 11

Synimet

Ruajtja, trajtimi e përdorimi i kullotave dhe livadheve realizohen duke zbatuar kërkesat e parimit të zhvillimit të qëndrueshëm dhe synojnë:

- a) ruajtjen dhe shtimin e vazhdueshëm të burimeve natyrore të kullotave e livadheve;
- b) ruajtjen e një mjedisi të shëndetshëm dhe gjallërinë e ekosistemeve natyrore kullosore;
- c) përmirësimin dhe nxitjen e aftësive prodhuese të kullotave e livadheve;
- ç) ruajtjen dhe përmirësimin e vazhdueshëm të diversitetit biologjik të ekosistemeve kullosore;
- d) përmirësimin e mënyrave të mbarështimit të kullotave, në mënyrë të veçantë për parandalimin e gërryerjes dhe të degradimit të tokës;
- dh) nxitjen e shërbimeve të tjera socialekonomike dhe sigurimin e përfitimeve të shumëfishta për shoqërinë.

Neni 12

Strategjia dhe plani i veprimit

1. Strategjia dhe plani i veprimit për kullotat e livadhet janë dokumente shtetërore, që shprehin politikën e shtetit shqiptar për të sotmen dhe ardhmërinë e kullotave, ku mbështeten të gjitha veprimtaritë për ruajtjen, trajtimin dhe përdorimin e fondit kullosor.
2. Strategjia hartohet për një periudhë 10-vjeçare. Planet e veprimit, në zbatim të kërkesave të strategjisë, hartohen e zbatohen për periudha deri 3-vjeçare.
3. Strategjia e fondit kullosor pasqyron:
  - a) politikat për ruajtjen e mjedisit natyror të kullotave;
  - b) masat për rritjen e aftësive e të kapaciteteve kullosore;
  - c) zgjerimin e mundësive për rritjen e investimeve publike e private në kullota e livadhe dhe angazhimin e bizneseve në to;
  - ç) promovimin e zgjidhjeve e të rrugëve të reja, për një trajtim bashkëkohor të kullotave dhe për përdorimin racional të tyre.

Neni 13

Hartimi dhe miratimi i strategjisë dhe i planit të veprimit

Strategjia dhe plani i veprimit hartohen nga ministria, në bashkëpunim me ministritë e linjës dhe me organet e qeverisjes vendore dhe miratohen nga Këshilli i Ministrave.

Neni 14

Planet e mbarështimit

1. Kullotat dhe livadhet trajtohen dhe përdoren në përputhje me planet e mbarështimit dhe të inventarizimit.
2. Planet e mbarështimit hartohen nga strukturat përkatëse të pyjeve dhe kullotave, njësitë e qeverisjes vendore, pronarët privatë dhe miratohen nga drejtoria që mbulon kullotat në ministri.
3. Planet e mbarështimit përmbajnë, të paktën:
  - a) kufijtë dhe ndarjen në njësi të ekonomisë, që shërbejnë për marrjen e të dhënave për tokën, zonalitetin klimatik, faunën, biodiversitetin dhe mbulesën barishtore;
  - b) masat, që parashikohen për administrimin dhe trajtimin e qëndrueshëm të ekonomisë kullosore;
  - c) organizimin, planifikimin e punimeve dhe rritjen e kapaciteteve kullosore;
  - ç) veprimtaritë e ndryshme, që mund të ushtrohen në kullotë e livadhe;
  - d) hartografinë dixhitale dhe bazën e të dhënave;
  - dh) analizën ekonomike;
  - e) numrin e krerëve, sipas llojit të blegtorisë, që mendohet të mbahet në kullotën e parashikuar.
4. Planet e mbarështimit hartohen për një periudhë 10-vjeçare.
5. Planet e mbarështimit të kullotave, para se të miratohen, shqyrtohen nga një komision teknik i përhershëm, në përbërje të të cilit është edhe një përfaqësues i Ministrisë së Bujqësisë, Ushqimit e Mbrojtjes së Konsumatorit. Komisioni ngrihet me urdhër të ministrit dhe funksionon pranë drejtorisë që mbulon edhe kullotat.
6. Ministri miraton rregulloren e organizimit e të funksionimit të komisionit.

Neni 15

Përdorimi për kullotje

1. Kullotat dhe livadhet shtetërore jepen në përdorim për kullotjen e bagëtive ose për kositje të barit, përkundrejt tarifave të miratuara me vendim të Këshillit të Ministrave.
2. Për përdorim të përkohshëm kullosor, ato u jepen personave fizikë e juridikë për një periudhë kohe deri në 3 vjet. Kur personi fizik ose juridik synon të bëjë investime për përmirësimin e kullotës apo të infrastrukturës së saj, sipas një plani mbarështimi të miratuar nga drejtoria që mbulon kullotat, marrja në përdorim mund të zgjatet deri në 10 vjet, me kusht që investimet e planifikuara të realizohen.
3. Dhënia në përdorim për kullotje bëhet në përputhje me aftësitë mbajtëse kullosore, të përcaktuara në planin e mbarështimit për çdo ngastër ose nënngastër.
4. Dhënia për kullotje e kullotave dhe e livadheve bëhet në bazë të një kontrate, që lidhet ndërmjet drejtorisë rajonale përkatëse të shërbimit pyjor dhe kërkuarit.
5. Personi fizik ose juridik, që ka marrë kullotë apo livadh për kullotje ose kositje, nuk mund ta japë atë apo pjesë të saj tek të tretë me nënkontratë.
6. Rregullat e hollësishme për dhënien në përdorim të kullotave apo livadheve për kullotje ose kositje miratohen nga ministri.

Neni 16

Përfundimi nga kullotja

1. Përfundohen përkohësisht nga kullotja:
  - a) ngastrat eksperimentale të kullotave dhe livadheve;
  - b) ngastrat, ku kryhen punime përmirësuese;
  - c) ngastrat e degraduara.
2. Përfundimi bëhet me urdhër të ministrit, ku specifikohen ngastrat, sipas të dhënave të regjistratit të fondit kullosor, si dhe shënohet periudha e përfundimit.

Neni 17

Përdorimi i sipërfaqes dhe i tokës

1. Dhënia në përdorim e sipërfaqes së kullotave dhe livadheve, në radhë të parë, lejohet për ndërtime të përkohshme, si depo e qendra të staneve, qendra të përpunimit të bulmetit, për mullinj, për shtëpi të përkohshme verimi për blegtorët, gjithnjë në përputhje me funksionin themelor të saj si kullotë.
2. Personi fizik apo juridik, që merr kullotën për kullotje, sipas nenit 15 të këtij ligji, merr për objektet, që do të ndërtojnë në sipërfaqen e marrë, edhe miratimin nga drejtoria rajonale përkatëse e shërbimit pyjor. Për kullotat komunale miratimi jepet nga komuna.
3. Sipërfaqe të caktuara dhe toka të fondit kullosor, pronë shtetërore, mund të jepen në përdorim, për të zhvilluar në to veprimtari shoqërore, shëndetësore, sportive e turistike, vetëm kur:
  - a) veprimtaria është parashikuar në planin e mbarështimit të kullotës apo livadhit, ose kur nuk bie në kundërshtim me synimet e kërkesat e këtij plani;
  - b) ushtrimi i veprimtarisë nuk e dëmton mjedisin rrethues dhe nuk ka pasoja të vazhdueshme negative mbi të;
  - c) subjekti realizon, në vijimësi dhe përfundimisht, rehabilitimin e sipërfaqes së marrë në përdorim, në përputhje me planin e rehabilitimit, të hartuar prej tij e të miratuar nga drejtoria rajonale përkatëse e shërbimit pyjor.

4. Procedurat e dhënies në përdorim të sipërfaqes së kullotës, sipas pikës 2 të këtij neni, miratohen nga ministri.
5. Personi fizik apo juridik paguan për sipërfaqen që merr në përdorim tarifën vjetore të përdorimit. Vlera e tarifave përlllogaritet sipas llojit të veprimtarisë, kohëzgjatjes së saj dhe sipërfaqes së zënë. Tarifat miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave.
6. Kur veprimtaritë, që kërkojnë të ushtrohen, sipas pikës 3 të këtij neni, janë të përhershme apo afatgjata, si poligone ushtarake, miniera, pika të përhershme turistike, llixha e pika kurative, pista e stacione skish, subjekti kërkuar zbaton procedurat për heqjen e kësaj sipërfaqeje nga fondi kullosor.

Neni 18

Miratimi i veprimtarive në fondin kullosor

1. Subjektet, që kërkojnë të ushtrojnë veprimtari në fondin kullosor, sipas pikës 3 të nenit 17 të këtij ligji, pajisen me leje, që miraton ushtrimin e saj dhe përcakton kërkesat e kushtet që duhen zbatuar gjatë ndërtimit e ushtrimit të veprimtarisë, për shmangien ose zbutjen e ndikimeve negative në mjedis.
2. Për t'u pajisur me leje, personi fizik ose juridik harton dhe paraqet në drejtorinë rajonale të shërbimit pyjor të qarkut, ku do të ushtrojë veprimtarinë, dokumentet e mëposhtme:
  - a) kërkesën;
  - b) dokumentacionin teknik të projektit;
  - c) raportin e vlerësimit të ndikimit në mjedis;
  - ç) planin e rehabilitimit;
  - d) programin e monitorimit të ndikimeve negative;
  - dh) planin e përballimit të aksidenteve që mund të ndodhin.
3. Procedurat, rregullat, afatet e kërimit, të miratimit apo refuzimit të lejes, miratohen me udhëzim të ministrit.

Neni 19

Rehabilitimi

1. Subjektet, që ushtrojnë veprimtari në fondin kullosor, kanë detyrimin të rehabilitojnë sipërfaqen e përdorur, sipas një plani rehabilitues të hartuar nga subjekti e të miratuar nga drejtoria rajonale përkatëse e shërbimit pyjor.
2. Ministri miraton udhëzimin për rehabilitimin e sipërfaqeve kullosore.

Neni 20

Ngastrat eksperimentale

Ngastrat e kullotave dhe të livadheve, të caktuara për konservimin e germoplazmës, in situ dhe ex situ, për grumbullimin, përpunimin, shpërndarjen dhe certifikimin e farnave, përcaktohen dhe mbahen në administrim nga strukturat menaxhuese të kullotave, në bashkëpunim me organet e specializuara kërkimore-shkencore përkatëse.

Neni 21

Bimët mjekësore

Vjelja e bimëve mjekësore, që rriten në kullota e livadhe, bëhet nga persona fizikë dhe juridikë, në përputhje me dispozitat e ligjit nr.7722, datë 15.6.1993 "Për mbrojtjen e bimëve mjekësore, eterovajore e tanifere natyrore" .

KREU IV

PARANDALIMI I DËMTIMEVE

Neni 22

Djegia

1. Djegia e kullotave dhe livadheve nga pronari, nga përdoruesi apo nga persona të tjerë është e ndaluar dhe ndëshkohet, sipas rastit, nëse është kundërvajtje administrative, në përputhje me dispozitat e këtij ligji ose, nëse përbën vepër penale, në përputhje me dispozitat përkatëse të Kodit Penal.
2. Djegia e kullotës apo livadhit mund të lejohet vetëm në raste të veçanta dhe me miratimin e drejtorisë rajonale të shërbimit pyjor, në territorin e së cilës ndodhet.
3. Drejtoria rajonale e shërbimit pyjor, për djegien e kullotës, jep miratim me shkrim, në përputhje me udhëzimin e ministrit, ku përcaktohen rregullat dhe procedurat e këtij veprimi.
4. Në rast zjarri në kullota dhe livadhe, drejtoria që mbulon kullotat në ministri, organet e qeverisjes vendore, pronarët privatë, Forcat e Armatosura e çdo shtetas, që ndodhet në afërsi, njoftojnë organet e mbrojtjes nga zjarri (MNZ), organet e shërbimit pyjor e të pushtetit vendor, si dhe marrin pjesë për shuarjen e tij. Shpenzimet për shuarjen e tij i ngarkohen personit që ka vënë zjarrin ose përballohen nga pronari, kur zjarri ka ndodhur për shkaqe natyrore.

Neni 23

Veprime të ndaluara

1. Në fondin kullor ndalohet çdo veprim, që dëmton mbulesën barishtore e shkurreve të kullotave, që shkakton ndotjen e mjedisit dhe prish ekuilibrin ekologjik të tyre. Veprime të tilla janë:
  - a) hedhja dhe depozitimi i lëndëve e i mbetjeve radioaktive;
  - b) hedhja dhe depozitimi i mbetjeve të çdo lloji;
  - c) shkarkimet e kimikateve nga industritë kimike;
  - ç) shkarkimet e ujërave të ndotura industriale, urbane e bujqësore;
  - d) veprimtaritë, që shkaktojnë gërryerjen dhe degradimin e tokës;
  - dh) hapja dhe shfrytëzimi i gurorëve ose i karrierave të çdo lloji, që përdorin lëndë plasëse;
  - e) ndryshimi i destinacionit të përdorimit të ujit për pirje nga blegtoaria.
2. Mund të ushtrohen me miratim paraprak të organeve përkatëse dhe nën kontrollin e tyre:
  - a) ndërhyrjet për pasurimin dhe përmirësimin e bimësisë dhe të kapacitetit të kullotave e livadheve;
  - b) ndërhyrjet për pasurimin dhe përmirësimin e infrastrukturës në tërësi apo të veprave të veçanta të saj;
  - c) përdorimi i plehrave kimike dhe i pesticideve;
  - ç) prerja e pemëve, e drurëve dhe e shkurreve;
  - d) pastrimi i kullotave dhe i livadheve.

KREU V

ADMINISTRIMI I FONDIT KULLOSOR

Neni 24

Detyrat e ministrisë

Ministria është organi qendror përgjegjës për mbrojtjen dhe miradministrimin e fondit kulloror. Ajo drejton dhe organizon:

- a) hartimin e politikave, të strategjive, planeve të veprimit e të mbarështimit në nivel kombëtar, rajonal e vendor, për zhvillimin dhe menaxhimin e integruar të kullotave e livadheve, ruajtjen e mjedisit, të ekuilibrit biologjik dhe të biodiversitetit në fondin kulloror;
- b) sigurimin e zbatimit të kërkesave të këtij ligji e të akteve nënligjore, të dala në zbatim të tij;
- c) formatimin dhe administrimin e të gjithë dokumentacionit, që nevojitet për ruajtjen dhe përdorimin e kullotave;
- ç) hartimin dhe zbatimin e programeve studimore dhe kryerjen e veprimtarive kërkimore-shkencore, në bashkëpunim me organet e specializuara kërkimore-shkencore e me departamentet e Universitetit Bujqësor;
- d) planifikimin dhe përdorimin e fondeve për studime në ekonomitë kullorore, për vlerësimin dhe rritjen e aftësisë mbajtëse të kullotave dhe livadheve, si dhe për kryerjen e punimeve e të ndërtimeve në to, sipas projekteve, në nivel qendror, rajonal dhe vendor;
- dh) punën për përcaktimin e ekonomive kullorore dhe ndarjen e tyre në ngastra e nënngastra;
- e) punën për përcaktimin e parcelave eksperimentale e të ngastrave, ku kryhen punime përmirësuese e të atyre të degraduara;
- ë) zgjerimin e mundësive për rritjen e investimeve private në kullota e livadhe dhe angazhimin e bizneseve në to;
- f) promovimin e zgjidhjeve e të rrugëve të reja, për trajtim bashkëkohor të kullotave, për rritjen e përdorimit racional të tyre.

Neni 25

Certifikimi i ekspertëve

1. Për të siguruar asistencë teknike të kualifikuar për hartimin e planeve të mbarështimit, të ekspertizave, të projekteve operacionale dhe zbatimin e tyre në kullotat shtetërore dhe private, ministri licencon ekspertë të certifikuar në fushën e kullotave dhe të livadheve.
2. Këshilli i Ministrave miraton kriteret, rregullat dhe procedurat për licencimin e ekspertëve të certifikuar në fushën e kullotave dhe të livadheve.

Neni 26

Kompetencat e organeve të qeverisjes vendore e të pronarëve privatë

1. Organet e qeverisjes vendore dhe pronarët privatë, që zotërojnë kullota dhe livadhe, kanë këto kompetenca:
  - a) ruajnë, administrojnë dhe i përdorin kullotat dhe livadhet, në përputhje me kërkesat e këtij ligji e të akteve nënligjore, të dala në zbatim të tij;
  - b) hartojnë, me shpenzimet e veta, planet e mbarështimit të kullotës apo livadhit, të cilat miratohen nga drejtoria rajonale e shërbimit pyjor.

Planet e mbarështimit përmbajnë veprimet e masat, që do të ndërmerren për të mundësuar mbrojtjen, përmirësimin dhe përdorimin e kullotës e të livadhit si të tilla, si dhe veprimtaritë, që do të ushtrohen në të, sipas interesave privatë të pronarit, në përputhje me mundësitë që krijon ky ligj;

c) marrin masa për parandalimin e zjarreve dhe për shuarjen e tyre;

ç) raportojnë në drejtorinë rajonale përkatëse të shërbimit pyjor të dhënat, që u kërkohen për inventarizimin dhe regjistrimin në regjistrin e fondit kullosor të kullotave dhe livadheve, në përputhje me formularët tip;

d) njoftojnë drejtorinë rajonale përkatëse të shërbimit pyjor për infeksionet dhe dëmtuesit, që shfaqen në kullota e livadhe dhe kërkojnë asistencë.

2. Organet e qeverisjes vendore, për ndërhyrjet që do të kryejnë në kullotat e livadhet, sipas pikës 2 të nenit 23 të këtij ligji, marrin miratimin paraprak të drejtorisë rajonale përkatëse të shërbimit pyjor.

Neni 27

Investimet

1. Ministria dhe organet e qeverisjes vendore, që zotërojnë kullota e livadhe, sigurojnë fonde dhe mbështetje financiare nga Buxheti i Shtetit e nga donacione të ndryshme, për ruajtjen dhe përmirësimin e fondit kullosor.

2. Fondet e siguruara për investime në kullota e livadhe përdoren për:

a) hartimin e planeve të mbarështimit;

b) punimet e pastrimit, të mirëmbajtjes e të përmirësimit rrënjësor të tyre;

c) ndërtimin e veprave për shfrytëzimin racional të tyre dhe për përmirësimin e infrastrukturës;

ç) mbrojtjen e mjedisit dhe të biodiversitetit;

d) parandalimin dhe shuarjen e zjarreve;

dh) studime e kërkime shkencore.

KREU VI

MONITORIMI DHE KONTROLLI

Neni 28

Monitorimi

1. Monitorimi i kullotave dhe i livadheve nënkupton përfshirjen e tyre në kërkesat e programeve të biomonitorimit, që programohet dhe realizohet si pjesë e Programit Kombëtar të Monitorimit të Mjedisit dhe kryhet në përputhje me kërkesat e këtij programi. Monitorimi përfshin edhe ekonomitë kullosore, që bëjnë pjesë në fondin kullosor.

2. Të dhënat e monitorimit përpunohen nga strukturat menaxhuese të kullotave dhe shpallen çdo vit në internet.

3. Ministri miraton rregulloren e biomonitorimit.

Neni 29

Organet e kontrollit

1. Kontrolli për zbatimin e këtij ligji bëhet nga Policia Pyjore dhe strukturat menaxhuese të kullotave e livadheve në nivel qendror dhe vendor.

2. Kontrolli i kullotave dhe i livadheve në pronësi/përdorim të organeve të qeverisjes vendore bëhet nga vetë këto organe.

KREU VII

SANKSIONET

Neni 30

Dokumentimi

1. Çdo shkelje e dispozitave të këtij ligji, me qëllim që të provohet e të ndëshkohet, pasqyrohet në dokumente të standardizuara e të miratuara nga ministri, si procesverbale, akte kontrolli, fletë gjoba.
2. Dokumentet plotësohen nga organet e kontrollit, të përcaktuara në nenin 29 të këtij ligji, të cilat, kur vërejnë shkeljen e këtyre dispozitave, mbajnë procesverbal, që nënshkruhet nga hartuesi, i proceduari dhe dëshmitarët e pranishëm dhe, kur nuk ka të tillë, procesverbali është i vlefshëm vetëm nëse mban nënshkrimin e proceduesit.
3. Të drejtën e vendosjes së gjobës për kundërvajtjet administrative, të parashikuara në nenin 34 të këtij ligji, e kanë organet e kontrollit, të përcaktuara në nenin 29 të këtij ligji.

Neni 31

Shqyrtimi

1. Shqyrtimi i kundërvajtjeve administrative në kullota e livadhe bëhet nga një komision prej jo më pak se 3 veta, i ngritur pranë drejtorive rajonale ose njërive të qeverisjes vendore (komunë/bashki), përbërja e të cilit caktohet, sipas rastit, nga drejtori i drejtorisë rajonale ose nga kryetari i komunës/bashkisë.
2. Vendimi për kundërvajtjet administrative merret nga komisionet përkatëse, që mbulojnë territorin ku ndodh kundërvajtja, brenda 15 ditëve nga data e dorëzimit të procesverbalit.
3. Gjoba paguhet brenda 5 ditëve nga data e njoftimit të vendimit të formës së prerë. Pas kalimit të këtij afati zbatohen dispozitat e ligjit nr.7697, datë 7.4.1993 "Për kundërvajtjet administrative", të ndryshuar.

Neni 32

Ankimi

1. Personi, ndaj të cilit është vendosur gjoba, ka të drejtë që, brenda 30 ditëve nga data e marrjes së njoftimit ose e vënies në dijeni, të ankohet, sipas rastit, te ministri ose te kryetari i njësisë së qeverisjes vendore, i cili përgjigjet brenda 30 ditëve nga data e depozitimit të ankimit.
2. Kundër vendimit, kundërvajtësi mund të ankohet në gjykatë brenda 30 ditëve nga data e shpalljes së vendimit.
3. Ankimi nuk e pezullon zbatimin e vendimit. Gjykata mund të vendosë për një pezullim të plotë ose të pjesshëm të masave administrative që përmban vendimi.

Neni 33

Vlerësimi i dëmit

1. Për çdo rast kundërvajtjeje administrative apo vepre penale vlerësohet edhe dëmi që është shkaktuar dhe kërkohet zhdëmtimi i tij nga personi përgjegjës.
2. Kriteret për përcaktimin e vlerës së dëmit caktohen me vendim të Këshillit të Ministrave.

Neni 34

Kundërvajtjet administrative

Shkeljet e mëposhtme, kur nuk përbëjnë vepër penale, përbëjnë kundërvajtje administrative dhe dënohen me gjobë, si më poshtë:

1. Kullotja pa kontratë dhe kullotja në kullota të tjera, veç atyre të specifikuara në kontratë, dënohen me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
2. Kositja e barit në livadhe, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
3. Ushtrimi pa leje i veprimtarive në sipërfaqet dhe tokat e fondit kullosor dënohet me gjobë nga 150 000 deri në 200 000 lekë.
4. Kullotja e bagëtive në parcelat eksperimentale dhe në sipërfaqet, ku kryhen punime përmirësuese ose që janë të degraduara e të lëna pushim, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
5. Prishja ose dëmtimi i shenjave kufidëftuese, topografike, i tabelave të vendosura në fondin kullosor dënohet me gjobë në masën 20 000 lekë.
6. Hedhja e mbeturinave apo e inerteve brenda kufijve të kullotave apo livadheve dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
7. Shkarkimet e kimikateve në fondin kullosor dënohen me gjobë nga 70 000 deri në 100 000 lekë.
8. Shkarkimet e ujërave të ndotura industriale, urbane e bujqësore dënohen me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
9. Hapja dhe shfrytëzimi i guroreve apo i karrierave të çdo lloji, që përdorin lëndë plasëse, dënohen me gjobë në masën 100 000 lekë.
10. Ndryshimi i destinacionit të përdorimit të ujërave, që përdoren për pirje nga blegtoria, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
11. Dëmtimi i infrastrukturës, si i rrugës, burimeve e veprave ujore, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
12. Ndërhyrjet për pasurimin dhe përmirësimin e bimësisë dhe të kapacitetit të kullotave e livadheve, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohen me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
13. Përdorimi i plehrave kimike dhe i pesticideve, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
14. Prerja e pemëve, e drurëve dhe e shkurreve, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
15. Pastrimi i kullotave dhe i livadheve, pa miratimin e drejtorisë përkatëse të shërbimit pyjor, dënohet me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.
16. Ndërtimi e vënia në funksionim e veprimtarive, që shkaktojnë degradimin dhe gërryerjen e tokës, dënohen me gjobë nga 30 000 deri në 50 000 lekë.

Neni 35

Sekuestrimi

Mjetet dhe pajisjet, që kanë shërbyer për kryerjen e kundërvajtjes dhe çdo përfitim pasuror i siguruar prej saj, sekuestrohen dhe kalojnë në llogari të administruesit të kullotës.

KREU VIII

DISPOZITA TË FUNDIT

Neni 36

Aktet nënligjore

1. Ngarkohet Këshilli i Ministrave të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 10 pika 4,13, 17 pika 5, 25 pika 2 dhe 33 pika 2 të këtij ligji.
2. Ngarkohet Ministri i Mjedisit, Pyjeve dhe Administrimit të Ujërave të nxjerrë aktet nënligjore në zbatim të neneve 6 pika 2, 7 pika 1, 9 pika 2, 14 pika 6, 17 pika 4, 18 pika 3, 19 pika 2, 22 pika 3 dhe 28 pika 3 të këtij ligji.

Neni 37

Shfuqizime

Ligji nr. 7917, datë 13.4.1995 "Për kullotat dhe livadhet" dhe çdo dispozitë tjetër, që bie në kundërshtim me këtë ligj, shfuqizohen.

Neni 38

Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi 15 ditë pas botimit në Fletoren Zyrtare.

K R Y E T A R E

Jozefina Topalli (Çoba)